

Nú tungið verður sett ólav-søkudag 1994 verður hetta gjørt undir óvanligum politískum umstæðum, tí hetta er fyrsta ólavskan, at landsstýrið, sum situr, er starvsstjórn.

Tann 19. mai 1994 samtykti tungið at skriva út nýval, av tí at samgongan millum javnaðarflokkinn, tjóðveldisflokkinn og sjálfstýrissflokkinn hevði mist meirilutan í tinginum. Valdagurin varð ásettur til 7. juli 1994.

Hetta er fyrstu ferð, at val til lögtingið hevur verið á hásumri, í juli mánaði, síðani 1906, tá klovninur kom í millum samband og sjálfstýri. Tað árið varð val hildið 18. juli.

Ongantið fyrr hava so nógvir flokkar stillað upp til lögtingsval sum hesa ferð, heilir 10. Úrslitið av valinum er, at átta flokkar komu inn á ting, og nærum helmingurin av tingmanningini er nýggj.

Síðani valið hevur verið samráðst um samgongu, men ikki eydnaðist at skipa nýggja aðrenn ólav-søkudag. Hetta er tí tað sama landsstýrið, ið misti meirilutan í mai, sum enn situr í Tinganesi.

Skipanin, at lögmaður heldur røðu á ólav-søku, er ikki ásett í galdandi stýrisskipan, men hevur í verki verið fylgd í nógv ár. Í nýggju stýrisskipanini er hesin síður lógarfestur.

Í røðu síni greiðir lögmaður frá stöðu landsins, umrøður tað, sum er farið fram undanfarna árið og sigur frá teimum ætlanum, landsstýrið vil fremja í nýggju tingsetuni.

Løgmanstjórnin í ár verður nakað órðvisi við tað, at ikki ber til hjá sitandi landsstýri at siga frá framtíðararbeiðinum. Hetta má biða til nýggj samgonga er skipað, og tann tá valdi lögmaðurin leggur fram politikkinn, ætlanin er at reka.

Føroyski búskapurin hevur seinastu árin verið fyrri stórarí afturgongd, eini afturgongd, sum eftir ymskum viðurskiftum at døma væntandi er um at steðga.

Seinna hálfvín í 1993 helt niðurgongdin í samfelagnum fram, og hetta sást aftur í úrslitunum hjá landskassanum, tá árið var runnið.

Inntøkur landskassans í 1993 vóru 185 mió. kr. minni, enn mett varð á figgjarlógini og vanligu rakstrarútreiðslurnar íroknað fløgur vóru 96 mió. kr. størri enn mett. Ein fyrribils uppperð av landsins roknskapari fyri 1993 visir eitt »vanlit« hall hjá landskassanum uppá 251 mió. kr. eftir fløguútreiðslur, meðan mett varð eitt avlop á figgjarlógini uppá 29 mió. kr. eftir fløguútreiðslur.

Lögmaður í ólav-søkurøðuni

Búskaparliga sær nú bjartari út

– Lønarútgjaldingarnar, sum siga nakað um vinnuliga virksemin í landinum, minka ikki so nógv sum mett, og eru summar mánaðir hægri enn í fjør. Arbeidsloysið er minkað, og tað er nettoskuldin uttanlands eisini. Millum annað tað segði Marita Petersen, lögmaður, í ólav-søkurøðu síni. Vit prenta í dag fyrra partin av røðuni

Harafurtur komu lánøkurnar til gjaldføri landskassans og – serliga – til bankarnar. Í roknað eginperingsveitingarnar til bankar og almennar grunnar gjørdist hall landskassans methøgt í 1993: 2,65 mia. kr.

Landsstýrið legði 31. august 1993 uppskot fyri tungið um figgjarlóg fyri 1994. Roknað varð við einum halli eftir fløguútreiðslur uppá 248 mió. kr.

Tá samráðingarnar vóru við stjórnina 12. oktober, vóru viðurskiftini longu broytt so nógv, at hallið varð mett til 540 mió. kr. Orsøkirnar vóru fleiri: skattainntøkurnar vóru nú mettar 100 mió. kr. lægri, kurstap uppá 60 mió. kr. kom aftrat á útreiðslusíðuni, almennir grunnar kravdur størri stuðul enn mett, og nýggj lánøkta hevði við sær, at rentuútreiðslur landskassans hækkaðu 90–100 mió. kr.

Semja var millum landsstýrið og stjórnina um, at figgjarlógin skuldi bótast

við 250 mió. kr. Landsstýrið sendi figgjarnevndini tilmæli um at lækka rakstrar- og fløguútreiðslurnar uml. 100 mió. kr.

Harafurtur vórðu fleiri inntøkulógir samtyktar. Skattastigin varð broytt nakað, so at serliga tær hægstu inntøkurnar komu at gjalda hægri skatt. Høvuðs-inntøkubroytingin stavaði frá tí nýggja figgjarogn-aravgjaldinum uppá 1,9% p.a., sum skuldi falla til gjaldirnar triggjar ferðir: í desember 1993 og juli og desember 1994. Tað varð mett at geva landskassanum 200 mió. kr.

Tá figgjarlógin endaliga var samtykt, varð roknað við einum halli uppá 262 mió. kr. í 1994. Verður gongdin í samfelagnum tann sama seinna hálfvín sum fyrra hálfvín, eru útlit til, at figgjarlógin fer at halda.

Skattainntøkurnar landskassans fyrra hálfvín 1994 vóru 355 mió. kr., eitt sindur meira enn mett varð. Inn-

tøkurnar av meirvirðisgjaldi vóru fyrra hálfvín 186 mió. kr. Roknað kann við, at inntøkurnar landskassans tilsamans í 1994 verða heldur hægri enn í 1993.

Gjaldføri landskassans hevur verið væl betri higartil í ár, enn roknað varð við fyrst á árinum.

Í 1993 var avlopið á gjaldsjavnanum 719 mió. kr. Gongdin fyrra hálfvín 1994 bendir á, at avlopið fyri alt árið 1994 verður heldur minni enn í 1993.

Avlopið á handilsjavnanum minkaði 150 mió. kr., t.v.s. úr 400 mió. kr. fyrra hálfvín 1993 niður í 250 mió. kr. fyrra hálfvín 1994. Høvuðsorsøkin er, at útlutningurin er fallin 177 mió. kr., meðan innlutningurin bert er fallin 18 mió. kr.

Samanumtikið kann sigast, at heldur gongdin seinna hálfvín 1994 fram restina av árinum, so verður gjaldsjavnaavlopið oman fyri 300 mió. kr. í mun til eitt avlop uppá 719 mió. kr. í

1993. Tá er m.a. lagt upp fyri øktu rentuútreiðslum í 1994 orsakað av rentuhækkingum í árinum.

Nettoskuldin uttanlands minkaði úr 7,8 mia. kr. í 1992 niður í 6,6 mia. kr. við árslok 1993 – ein minking uppá 1,2 mia. kr. Hyggja vit harafurtimóti nærri at býtinum millum almennu og privatu nettoskuldina, er nettoskuldin hjá tí almenna vaksni við 2,2 mia. kr. úr 5,3 mia. kr. í 1992 upp í 7,5 mia. kr. við árslok 1993, meðan tað privata átti netto 924 mió. kr. til góðar uttanlands.

Henda gongd hongur saman við kreppuni í samfelagnum sum heild, har útlendiskir lánveitarar hava mist í sambandi við tvey mongu trotabúgvini, landskassin hevur havt stór veðhaldsútleigg, og neyðugt hevur verið at tikið miljardalán til bankarnar og landskassan.

Búskaparliga sær heldur bjartari út nú enn undanfarna ár. Lønarútgjalding-

arnar, sum siga nakað um vinnuliga virksemin í landinum, minka ikki so nógv sum mett, og eru summar mánaðir hægri enn somu mánaðir í fjør. Arbeidsloysið minkaði úr 23% í januar í ár niður í 16% í juni, og avreiðingarnar til flakavirkini eru øktar 20%. Men útlutningsvirðið er fallið 15% fyrst og fremst av tí, at útlutningurin av ísaðum fiski og laks er minkaður, men eisini tí at prísirnir eru heldur lægri enn í 1993.

Almenna fløguvirksemið er minkað nógv, men landsstýrið helt tað kortini verða neyðugt við ávisari upphædd á figgjarlógini til fløgur og viðlíkahald fyri at bøta um m.a. arbeidsloysið. Privatu fløguvirksemið er sera avmarkaður, men vónandi fer kortini at bera til við teimum fortreytum, sum skaptar eru seinastu tíðina, at fáa gongd aftur á privata fløguvirksemið soleiðis, at alt fleiri fólk kunnu koma í arbeiði.

Ótryggleikin í bankavinnuni helt fram seinna hálfvín 1993. Bæði Sjóvinnubankin og Føroya Banki komu aftur í trupulleikar, og landskassin noyddist í september 1993 at flyta tilsamans 1,86 mia. kr. í kapitali afturat í báðar bankarnar fyri at tryggja framhaldandi rakstri. Fossbankin fór í gjaldssteðg 11. oktober og seinna í líkvidatión.

Danska figgjarfirtílið hevði frammanundan gjørt nýggjar metingar av virðinum á útlánum hjá peningastovnunum, og tað vóru serliga lægri metingar av seðusavirðinum, sum raktu meint.

Á august 1993 mældi figgjargrunnurin stjórnina og landsstýrinum til at góðkenna, at Føroya Banki og Sjóvinnubankin vóru samanlagdir. Hetta varð góðkent, men teir trupulleikar, sum síðani stungu upp, høvdu við sær, at samanleggingin varð útsett. Á aðalfundi í báðum bankunum í vár varð samtykt at leggja saman 1. januar í ár.

Landskassin hevur sett tilsamans 2,7 mia. kr. í báðar bankarnar og eigur gjøgnum figgjargrunnin mestsum allan partapeningin, sum er 250 mió. kr.

Gjaldførið hjá bankanum er gott, og sambært upplýsingum frá bankanum er soliditeturin eisini góður.

Samanumtikið er líkt til, at figgjarfirtílið í Føroyum er væl tryggari nú enn undanfarna ár.

Í sambandi við avtaluna í oktober 1993 millum donsku stjórnina og landsstýrið varð avtalað at seta eina **føroysk-danska nevnd** við umboðum fyri landsstýrið, landsbankan, føroyskar peningastovnar, forsætis-, búskapar-, figgjar- og ídnaðarmálaráðið og